
Sexuální aktivity uživatelů pervitinu a Subutexu

Justinová J., Weiss P.

SANANIM, o.s., Praha
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN, Praha,
přednosta doc. MUDr. J. Zvěřina, CSc.

SOUHRN

V dotazníkovém šetření bylo osloveno 30 pravidelných uživatelů pervitinu a stejný počet uživatelů substituční látky buprenorphinu (Subutexu). Zjišťovány byly rozdíly mezi těmito dvěma skupinami mužů v sexuálním chování (počet partnerů, frekvence pohlavního styku ad.) i v prožívání sexuálního života (vnímání délky sexuálního styku a jeho kvality, síla apetence ad.). Některé z ukazatelů byly porovnány s výsledky mužských respondentů z reprezentativního výzkumu sexuálního chování populace ČR z roku 2003. Bylo zjištěno, že 87 % uživatelů pervitinu, ale pouze 53 % uživatelů Subutexu je spokojeno se svým sexuálním životem. Průměrný věk při prvním sexuálním styku byl u uživatelů drog 15 let (14,8, resp. 15,0), zatímco průměr u českých mužů byl 18 let. Uživatelé drog také uvádějí výrazně vyšší počet sexuálních partnerek – zatímco čeští muži uvedli v průměru 8,8 partnerek za život, u uživatelů Subutexu je to 11,6 a u uživatelů pervitinu dokonce 31,7 partnerek. Výsledky naznačují velký rozdíl mezi oběma skupinami uživatelů především v sexuální spokojenosti (která je nižší u uživatelů Subutexu) a vzhledem k obecné populaci pak výrazně rizikovější sexuální chování.

Klíčová slova: buprenorphin, pervitin, sexuální aktivity.

SUMMARY

Justinová J., Weiss P.: Sexual Activities of Metamphetamine and Buprenorphin Users

In an inquiry 30 males - frequent metamphetamine users and the same number of buprenorphin users were asked questions about their sexuality. We have been inquiring into differences in sexual behaviour (e.g. number of sexual partners and frequency of intercourses, as well as feelings about their sexual life – e.g. estimated duration of sexual activities, satisfaction with their quality or sexual appetite). Some findings have been compared with data from the last representative survey of sexual behaviour in the Czech Republic in 2003. Among others, we have found that only 53 % of buprenorphin users, in comparison with 87 % of metamphetamine users, are satisfied with their sexual life. The average age of first sexual intercourse was 15 years (14.8 and 15.0, respectively) while in Czech men from general population it was 18 years. The drug users also admit much more sexual partners during their lives – with the average number of 11.6 in buprenorphin users and 31.7 in metamphetamine users, comparing with 8.8 in Czech men. The findings indicate significant differences between the two drug-user groups especially in their satisfaction with sexual life, which is lower in buprenorphin users. In the comparison with the general population of Czech men we have found much more risky sexual behaviour of drug users.

Key words: buprenorphin users, metamphetamine users, sexual activities.

Čes. a slov. Psychiat., 105, 2009, No. 3, pp. 115–120.

ÚVOD

Existuje dostatek výzkumů, které mapují rizikovitost sexuálního chování drogových uživatelů, dnes už nejen v zahraničí, ale i u nás. Důraz je v nich kladen především na prevenci šíření viru HIV a infekčních hepatitid. Jak ale konkrétní drogy ovlivňují sexuální aktivity, jejich kvalitu a prožívání, můžeme usuzovat spíše z výpovědí uživatelů například na četných internetových stránkách, kde si sdělují své zkušenosti.

Naším záměrem proto bylo alespoň částečně

zmapovat danou problematiku a nastínit směr dalšího možného zkoumání. Cílem bylo zjistit, jaké jsou rozdíly v sexuálním chování a prožívání uživatelů dvou u nás užívaných drog, pervitinu, jakožto zástupce amfetaminů, a Subutexu, jako zástupce opiátů, a některá zjištění dále porovnat s výsledky získanými z reprezentativního výzkumu obecné populace ČR i ze zahraničních výzkumů reprezentativního charakteru. Provedené dotazníkové šetření zahrnovalo několik okruhů otázek. V následující práci uvádíme výsledky týkající se sexuální aktivity a subjektivního prožívání sexu u respondentů.

METODIKA

Soubor byl tvořen 60 muži – klienty nízkoprahových a substitučních služeb pro drogově závislé, z nichž 30 užívalo pravidelně pervitin a 30 buprenorphin (Subutex).

Věk respondentů se pohyboval v rozmezí 20 - 44 let. Nejčastější udávaný věk byl 21 let (10 %), průměr činil 27,0 let. Mezi respondenty se vyskytovali zástupci všech úrovní vzdělání, s výjimkou vysokoškoláků. Nejčastější udávané vzdělání bylo střední s maturitou, a to ve 40 %. Ve zkoumaném souboru jednoznačně převažovali jedinci hůř sociálně zabezpečení – 77 % dotazovaných bylo buď nezaměstnaných, nebo uváděli jen příležitostné práce.

Ze zkoumaného vzorku užívala většina respondentů drogy injekčně (67 %). Druhou velkou skupinu tvořili sublingvální uživatelé Subutexu. Více než polovina respondentů (57 %) uvedla každodenní užívání návykové látky, naprostá většina (92 %) ji užívá alespoň jednou týdně. Průměrná délka užívání hlavní drogy byla v celém souboru 3,7 let, ovšem s velkými rozdíly mezi srovnávanými skupinami: zatímco u uživatelů pervitinu to bylo v průměru 6,0 let, u Subutexu byla průměrná délka užívání 1,4 roku.

K výzkumu sexuální aktivity uživatelů drog byl použit speciálně pro tyto účely vytvořený dotazník, vycházející z dotazníku pro reprezentativní výzkum sexuálního chování v populaci ČR [14]. Tento původní dotazník byl značně zkrácen a modifikován, byly přidány některé nové pasáže, týkající se specificky zkoumaného souboru.

Respondenti byli kontaktováni v nízkoprahových a substitučních zařízeních pro drogově závislé. Osoby ze souboru pervitinových uživatelů byly zkontaktovány ve většině v nízkoprahovém K-centru SANANIM v Praze-Holešovicích, část vzorku (8 osob) pak v K-centru Laxus v Hradci Králové. Respondenti užívající Subutex byli navázáni ke spolupráci z malé části též v K-centru SANANIM, z většiny v substitučních léčebných programech, konkrétně CADAS SANANIM, Centrum substituční terapie Apolinář a soukromá ordinace MUDr. V. Řeháka, všechny tři sídlící v Praze.

Dotazníkové šetření probíhalo anonymně. Lékař či jiný pracovník zařízení vždy informoval respondenta o účelu výzkumu a ten se mohl rozhodnout, zda chce spolupracovat. Bylo zhodnoceno, zda respondent splňuje vstupní parametry (dobu a frekvenci užívání jedné nebo druhé sledované látky, bez pravidelné kombinace s jinou látkou), a pokud ano, podepsal informovaný souhlas. Tento souhlas byl dle přání respondenta nadepsán ve většině případů jen kódem, používaným ve většině nízkoprahových center, a archivován zvlášť. Poté respondent vyplnil dotazník sám, v čekárně nebo v kontaktní místnosti, vložil ho do obálky a přidal

k ostatním již vyplněným. Tak byla zajištěna anonymita poskytovaných dat.

Dotázáno bylo původně 72 uživatelů, někteří však odmítli dotazník vyplnit z důvodu nedostatku času nebo momentální silné intoxikace. Pouze jeden respondent se odmítl zúčastnit výzkumu s poukázáním na přílišnou intimitu zjišťovaných dat. Návratnost dotazníků byla vysoká (98%) – pravděpodobně i z toho důvodu, že většina respondentů dotazník vyplňovala přímo v zařízení, kde jim byl předložen, a ihned po vyplnění jej odevzdala.

Dotazník byl zpracován pomocí statistického programu SPSS. Při statistické analýze bylo u kvantitativních znaků použito t-testu (ev. Mann-Whitneyova testu, pokud byla škála ordinální). Pro kvalitativní znaky jsme použili chí-kvadrát test, případně Fisherův Exact test (pokud chí-kvadrát test ukázal některé očekávané hodnoty <5).

VÝSLEDKY

• První soulož

Všichni dotazovaní v obou souborech uvedli, že již měli soulož se ženou. Z výsledků vyplývá, že průměrný věk první soulože u uživatelů pervitinu je 14,8 roku (SD = 1,65), u uživatelů Subutexu 15,0 let (SD = 1,33). Statistickým šetřením pomocí t-testu nebyl zjištěn signifikantní rozdíl mezi oběma skupinami ($t = 0,604$). Udávaný věk se pohybuje v rozmezí 12 a 19 let. Nejčastější byl u uživatelů pervitinu udáván věk 14 let, u Subutexu 15 let.

V obou souborech převládala první soulož realizovaná s náhodnou partnerkou. U pervitinu tomu tak bylo u 72 % respondentů, u Subutexu u 57 %. Statistická analýza neprokázala signifikantní rozdíl mezi oběma skupinami ($t = 1,258$).

Zkušenost s drogami již v době prvního sexuálního styku uvedlo pouze 21 % pervitinových, ale až 57 % subutexových uživatelů. Tento rozdíl se projevil jako statisticky vysoce významný (chí-kvadrát = 7,52, $p = 0,008$).

• Počty sexuálních partnerů

Průměrně uváděli uživatelé pervitinu v dosavadním životě 31,7 sexuálních partnerek (SD = 55,14). Objevila se však jedna extrémní hodnota (300 partnerek), po jejímž vyřazení klesla průměrná hodnota na 21,4 partnerek za dosavadní život (SD = 13,15). Uživatelé Subutexu uvádějí v průměru 11,6 partnerek (SD = 8,68). Statistická analýza, provedená až po vyřazení extrémní hodnoty, prokázala signifikantní rozdíl v počtu partnerek v závislosti na užívané droze ($t = 3,235$, $p = 0,002$).

Styk s příležitostnou partnerkou mělo již alespoň jedenkrát v životě 93 % uživatelů pervitinu a 90 % uživatelů Subutexu. Průměrný počet příležitostných partnerek byl u uživatelů pervitinu 23,3 (SD = 47,09). Opět se však objevila jedna extrémní hodnota (230 partnerek), po jejímž vyřazení činí

průměr 14,0 náhodných partnerek (SD = 14,07). Uživatelé Subutexu udávali v průměru 5,2 příležitostných partnerek v dosavadním životě (SD = 4,02). Statistická analýza, provedená až po vyřazení extrémní hodnoty, prokázala signifikantní rozdíl i v počtu náhodných partnerek v závislosti na užívané droze ($t = 2,936$, $p = 0,005$).

Stálý vztah mělo v době výzkumu 43 % uživatelů pervitinu a 36 % uživatelů Subutexu. Průměrná doba trvání stálého vztahu byla u uživatelů pervitinu kratší (21,4 měsíců, SD = 23,68) než u uživatelů Subutexu (28,0 měsíců, SD = 18,29). V otázce existence i trvání stálého vztahu nebyl mezi skupinami prokázán statisticky významný rozdíl. Většina respondentů v obou skupinách uvedla, že se svou stálou partnerkou sexuálně žije. Respondenti, kteří mají se stálou partnerkou intimní styky, uváděli v průměru 15,0 sexuálních kontaktů do měsíce (SD = 9,95), pokud jsou uživateli pervitinu, a 12,0 (SD = 6,35), pokud jsou uživateli Subutexu. Ze získaných dat dále vyplývá, že 69 % partnerek pervitinových respondentů a 30 % partnerek subutexových respondentů užívá drogy.

• Spokojenost se sexuálním životem

Zatímco uživatelé pervitinu vyjádřili spokojenost se svým sexuálním životem v současnosti v 87 %, u uživatelů Subutexu je to pouze 53 %. Statistická analýza potvrdila signifikantní rozdíl mezi oběma skupinami (chi-kvadrát = 7,94, $p = 0,01$).

V tomto kontextu následovala otázka, zda se pohlavní život jedince změnil v souvislosti s užíváním drog, tedy v porovnání s dobou před jejich užíváním nebo s delší dobou abstinence. Ve skupině uživatelů pervitinu převažují jedinci, kteří nepocítují v souvislosti s drogami žádnou změnu v sexuálním životě. Naproti tomu ani jeden uživatel Subutexu neuvedl, že by se jeho sexuální život za dobu, kdy užívá drogy, zlepšil a většina pozoruje změnu k horšímu. Výsledky jsou uvedeny v tabulce 1. Statistická analýza Mann-Whitneyho testem prokázala signifikantní závislost prožívané změny na druhu drogy (Mann-Whitney = 185,00, $p < 0,001$).

Tab.1. Změna kvality sexuálního života.

Hlavní droga		N	%
Pervitin	ano, k lepšímu	9	30,0
	ne	15	50,0
	ano, k horšímu	5	16,7
	neuvedeno	1	3,3
	Celkem	30	100,0
Subutex	ne	11	36,7
	ano, k horšímu	19	63,3
	Celkem	30	100,0

Respondenti, kteří pocítovali nějakou změnu v souvislosti s užíváním drog, měli odpovědět dále na otázku, zda tuto změnu přičítají právě drogám. V tomto ohledu se mezi skupinami neprokázal

významný rozdíl. 38 % uživatelů pervitinu a 63 % uživatelů Subutexu, kteří odpovídali na tuto otázku, připisuje změny ve svém sexuálním životě zcela vlivu drog. Částečně vidí drogy jako příčinu 38 % pervitinových a 32 % subutexových uživatelů a zbytek uvedl jinou příčinu. Počet respondentů, kteří odpověděli na tuto otázku, je však poměrně malý, proto je tento výsledek spíše orientační.

• Potřeba uspokojení, frekvence sexuálních aktivit

V otázce aktuální potřeby sexuálního uspokojení byly obě skupiny naprosto vyrovnané – v obou udávalo nějakou potřebu uspokojení 77 % respondentů. Uživatelé pervitinu by potřebovali pohlavní vybití průměrně 18,9x za měsíc (v rozmezí od 5 do 30, SD = 8,98). U uživatelů Subutexu je odhad jen o málo nižší – potřebovali by uspokojení v průměru 16,1x měsíčně, s rozmezím od 1 do 35 (SD = 10,10). Rozdíl není statisticky významný ($t = 0,954$, $p = 0,345$).

Také počet respondentů, kteří jsou v současné době sexuálně aktivní (včetně masturbace), je velmi vyrovnaný v obou skupinách – 87 % uživatelů pervitinu a 83 % uživatelů Subutexu uvedlo některou z forem sexuální aktivity. Uživatelé pervitinu mají sexuální vybití průměrně 16,0x měsíčně, s rozmezím od 1 do 30 (SD = 10,06), subutexoví uživatelé udávají průměrně 11,8x měsíčně sexuální aktivitu, v rozmezí 1 až 45 (SD = 11,17). Rozdíl mezi oběma skupinami není statisticky významný ($t = 1,324$, $p = 0,192$).

Obě skupiny se shodují i v tom, zda potřebovali sexuální uspokojení v období před braním drog – 90 % pervitinových a 93 % subutexových uživatelů odpovědělo kladně. Značně se však liší ve vnímání změny potřeby sexuálního uspokojení v souvislosti s užíváním drog – výsledky jsou uvedeny v tabulce 2. Fisherův Exact test zde prokázal statisticky významný rozdíl ($F = 21,709$, $p < 0,001$). Pokud dojde ke sloučení odpovědí typu „potřeba se snížila“ a „potřeba se

Tab. 2. Změna potřeby sexuálního uspokojení v souvislosti s drogami.

Hlavní droga		N	%
Pervitin	ne	14	46,7
	ano, snížila	3	10,0
	ano, zvýšila	9	30,0
	ano, snížila pak zvýšila	3	10,0
	ano, zvýšila pak snížila	1	3,3
	Celkem	30	100,0
Subutex	ne	8	26,7
	ano, snížila	15	50,0
	ano, zvýšila	1	3,3
	ano, snížila pak zvýšila	1	3,3
	ano, zvýšila pak snížila	5	16,7
	Celkem	30	100,0

nejprve zvýšila a pak snížila“ a odpovědi typu „potřeba se zvýšila“ s odpovědmi „potřeba se nejprve snížila a pak zvýšila“, rozdíl bude také významný (chí kvadrát = 19,45, p = 0,001).

• Délka sexuálních aktivit

Polovina uživatelů pervitinu (50 %) uvedla, že v období před užíváním drog měla milostnou předehru kratší než nyní, 32 % ji vnímalo jako stejnou a pouhých 18 % má pocit, že dříve byla průměrná délka předehry při jejich sexuálních stycích delší. Oproti tomu uživatelé Subutexu mají spíše opačný pocit – 32 % z nich uvádí, že před užíváním drog byla jejich předehra průměrně delší, 46 % považuje její dobu za nezměněnou a pouze 21 % si myslí, že nyní trvá jejich předehra déle. Rozdíl mezi oběma skupinami se projevil v Mann-Whitneyho testu jako statisticky významný (Mann-Whitney = 272,00, p = 0,036).

Před užíváním drog byla délka soulože u 39 % uživatelů pervitinu vnímána jako kratší a stejnou částí respondentů jako stejná. 23 % má pocit, že dříve byla průměrná délka soulože delší. Oproti tomu uživatelé Subutexu mají opět spíše opačný pocit – 43 % z nich uvádí, že před užíváním drog byla jejich soulož průměrně delší a dalších 43 % považuje její dobu za nezměněnou. Pouze 14 % si myslí, že nyní trvá jejich styk déle. Rozdíl mezi oběma skupinami se projevil v Mann-Whitneyho testu jako statisticky významný (Mann-Whitney = 252,00, p = 0,039).

• Prožívání orgasmu

Respondenti byli dále dotazováni na vnímání kvality orgasmu v porovnání s dobou před užíváním drog. Výsledky jsou uvedeny v tabulce 3. Statistická analýza Mann-Whitneyho testem neprokázala v tomto bodě signifikantní rozdíl mezi oběma

Tab. 3. Srovnání kvality orgasmu - porovnání s dobou před bráním drog a nyní.

Hlavní droga		N	%	Kumulativní četnost (%)
Pervitin	podstatně horší	5	16,7	17,2
	horší	7	23,3	41,4
	stejný	5	16,7	58,6
	lepší	5	16,7	75,9
	podstatně lepší	7	23,3	100,0
	neuvedeno	1	3,3	
	Celkem	30	100,0	
Subutex	podstatně horší	5	16,7	16,7
	horší	11	36,7	53,3
	stejný	8	26,7	80,0
	lepší	2	6,7	86,7
	podstatně lepší	4	13,3	100,0
	Total	30	100,0	

skupinami, a to ani v případě, že položky „lepší“ s „podstatně lepší“ a „horší“ s „podstatně horší“ byly sloučeny.

DISKUSE

Výzkum potvrdil některé předpoklady, které vyplývají ze znalosti mechanismu účinků drog, i závěry, ke kterým došly podobné studie v zahraničí. Přesto se objevily i některé překvapivé výsledky.

Zjištěný průměrný věk první soulože u respondentů výzkumu odpovídá podobným výsledkům v zahraničních studiích, kde se většinou pohybuje také kolem 14. a 15. roku [5, 12]. Tato „norma“ drogových uživatelů je posunuta o 2-3 roky níže vzhledem k celopopulačním normám. Čeští muži při průzkumu v roce 2003 uvedli průměrný věk první soulože 18,0 roku [14], skupina francouzských respondentů ve věku 25-34 let uvádí průměrně 16,9 roku [13], anglický průměr činí též 17,0 let [15].

Zajímavé je zjištění, že zdaleka ne všichni respondenti zde prezentovaného výzkumu měli v době prvního sexuálního styku již zkušenost s drogami. Uvedlo ji 21 % pervitinových a 57 % subutexových uživatelů. Je tedy otázkou, zda velmi časný počátek sexuální aktivity je dán drogovým prostředím, nebo zda jde spíše o dvě částečně nezávislé charakteristiky určitých osob, pro které je typický tzv. sklon k vyhledávání dobrodružství (sensation seeking), jak bylo popsáno v zahraniční literatuře [6]. Zajímavý je rozdíl v tomto bodě mezi skupinami užívajícími různé drogy. Uživatelé Subutexu začínali se sexuální aktivitou v průměru o trochu později, ale tento rozdíl stále nevysvětluje velkou prokázanou závislost užívání v době prvního styku na druhu drogy. Možné vysvětlení by se dalo nalézt v praxi, kde se setkáváme více s velmi mladými uživateli heroinu - spíše než pervitinu. Z nich se později rekrutují uživatelé Subutexu. Je tedy pravděpodobné, že tyto osoby nezačínají dříve se sexuálním životem, ale s užíváním drog.

Počty sexuálních partnerů v dosavadním životě jsou u uživatelů drog vyšší ve srovnání s ne-drogovou populací, ať už českou nebo zahraniční, a to výrazně především u uživatelů pervitinu. Průměrný počet partnerů, udávaný v r. 2003 českými muži, byl 8,8 [14], ve francouzském výzkumu Spiry a jeho spolupracovníků [13] je to 11,0 a Wellingsová se spolupracovníky [15] uvádí průměrný počet partnerů u britských mužů 9,9. Uživatelé pervitinu našeho souboru uváděli počty více jak dvojnásobné. Naproti tomu uživatelé Subutexu se mnohem více přibližují „normám“. Rozdíl mezi skupinami je velmi výrazný a odpovídá jak zjištěním zahraničních výzkumů [2, 9], tak rozdílným účinkům, které se připisují v sexuální oblasti oběma drogám. Užívání amfetaminů vede k vyšší sexuální aktivitě a promiskuitě. Velmi ale záleží také na způsobu

života spojeném s drogou. Tak například Inciardi [5] popisuje, že 24 % dotazovaných mužů - uživatelů cracku (stimulační droga, stejně jako pervitin), v jeho výzkumu mělo v posledních 30 dnech více jak 100 partnerek. Jde zde zjevně o jakési specifikum určité subpopulace.

Výše popsanému odpovídá i rozdíl mezi skupinami v počtu příležitostných partnerek. Obě skupiny shodně vykazují odlišnost od celopopulačního výzkumu, kde pohlavní styk s náhodnou partnerkou přiznalo 41,6 % mužů, kteří kdy měli nějaký sexuální styk [14], v americkém výzkumu Herolda a Mewhinneyho [3] dokonce až 80 %. Zde zkoumaní drogoví uživatelé mají takovou zkušenost ještě častěji, a to téměř všichni. Obě skupiny se však mezi sebou výrazně v počtu náhodných partnerek odlišují, u uživatelů pervitinu jsou tyto počty téměř trojnásobné ve srovnání se subutexovou skupinou. Ta je z tohoto hlediska plně srovnatelná s obecnou populací českých mužů, kteří měli náhodné styky, u nichž je průměrný počet takových partnerek 4,8 [14].

V otázce celkové spokojenosti s vlastním sexuálním životem se projevil výrazný rozdíl mezi skupinou uživatelů pervitinu a uživatelů Subutexu. Pokud tento výsledek porovnáme s celopopulačním vzorkem ČR [14], zjistíme, že český reprezentativní vzorek se pohybuje právě mezi dvěma zde zkoumanými skupinami. V roce 2003 uvedlo 69,5 % z těch, kteří na otázku odpověděli, že jsou spokojeni se svým sexuálním životem. Ve výzkumu francouzských autorů [13] uvedlo dokonce 89 % respondentů spokojenost se svým sexuálním životem, v americké studii [8] bylo spokojeno 88 % s fyzickou stránkou a 85 % s emocionální stránkou svého sexuálního života. Výsledky obou skupin námi zkoumaných uživatelů jsou přitom v souladu se zjištěními jiných, především zahraničních výzkumů. Ať už jsou studie prováděny na zvířatech, nebo jde o výzkum osob, ukazuje se shodně, že amfetaminy většinou stimulují sexuální aktivitu, zvyšují výkonnost a kreativitu v sexu a mají za následek častější vyhledávání sexuální aktivity [11].

Z výpovědí klientů nízkoprahových zařízení i z některých internetových stránek, obsahujících příspěvky uživatelů, však současně vyplývá, že po dlouhodobějším užívání amfetaminů tato stimulační funkce mizí a spíše ji nahrazuje nechuť k sexu a převládající problémy s erekcí a ejakulací [1]. Většinou jde přitom pouze o jednu z možných alternativ vývoje, která je spojena s mnoha léty užívání drog. Otázkou tedy zůstává, jestli v takových případech nehraje roli i prostý biologický věk a zdravotní stav, který bývá u pravidelných uživatelů pervitinu horší. Také zde mohou hrát důležitou roli sociální podmínky uživatelů, jako jsou např. bezdomovectví, sociální izolace a podobně.

Na druhou stranu uživatelé Subutexu z námi zkoumaného souboru byli spokojeni podstatně méně než ve všech citovaných celopopulačních

výzkumech. Toto zjištění také odpovídá výpovědím uživatelů opiátů i výzkumům a studiím prováděným na zvířatech i s lidmi [16, 18]. Už ze základního využití opiátů coby analgetik vyplývá, že mají tlumivý účinek na organismus a tento se projevuje rovněž v oblasti sexu [17].

Získané výsledky tedy odpovídají teoretickým předpokladům a i rozmístění obou skupin na opačných pólech se vzhledem k celkové populaci shoduje s pravděpodobnými vlivy té které látky na fungování organismu v sexuální oblasti. Tento vliv připouštějí i sami respondenti v otázce na změnu sexuálního života v souvislosti s užíváním drog, a to právě pozitivním směrem u uživatelů pervitinu a negativním směrem u uživatelů Subutexu. Ze získaných výsledků vyplývá, že více vlivu na sexuální život připisuje droze právě druhá skupina. Možným vysvětlením je obecný psychologický mechanismus - u uživatelů drog často výrazně akcentovaný - přepisování negativních změn vnějším vlivům, tedy okolím, a naopak pozitivních změn vlivům vnitřním.

Obě skupiny respondentů se shodují v tom, že většina z nich v současné době potřebuje sexuální uspokojení, a to i uživatelé Subutexu. Rozdíl mezi skupinami je v tomto ohledu nižší, než by bylo možné předpokládat vzhledem k celkové vyšší aktivitě a sexuální spokojenosti uživatelů pervitinu.

Zajímavým zjištěním je, že počet sexuálně aktivních jedinců zkoumaného souboru (a to včetně masturbace) je v obou skupinách vyšší, než počet těch, kteří uvádějí zachovalou potřebu takové aktivity. Stejný paradoxní výsledek však poskytl i celopopulační výzkum ČR, kde 30 % mužů uvedlo, že nemají v současnosti potřebu sexuálního vybití, a přitom pouze 18 % udává, že skutečně nejsou sexuálně aktivní [14].

Uživatelé pervitinu uvádějí častější sexuální aktivitu než uživatelé Subutexu, a to opět v souladu se zahraničními studiemi [10]. Přestože potřeba uspokojení v obou skupinách je poměrně vysoká, mezi skupinami se prokázal výrazný rozdíl - uživatelé pervitinu uvádějí buď zvýšení potřeby nebo žádnou změnu, zatímco u uživatelů Subutexu výrazně převažuje snížení potřeby sexuálního vybití.

Respondenti z obou skupin se výrazně liší v tom, jak dlouho podle nich trvá předehra i soulož v porovnání s obdobím před užíváním drog. Uživatelé pervitinu udávají obě doby kratší před užíváním drog. Naproti tomu u uživatelů Subutexu se doba sexuálních aktivit v souvislosti s užíváním drog spíše zkrátila. I tato zjištění jsou v souladu s výsledky zahraničních studií [7, 10].

Zajímavé je, že ač uživatelé pervitinu často uvádějí, že se jejich sexuální život změnil s drogami k lepšímu, shodně s uživateli Subutexu vnímají většinou orgasmus jako horší nebo stejný jako před zahájením užívání drogy (i když u subutexové skupiny je posun směrem k „horšímu“ výraznější).

Dle našeho názoru naznačují výsledky studie potřebu zabývat se více spojením sexuality se zne-

užíváním návykových látek, a to v obou směrech. V rámci služeb pro drogově závislé je třeba ptát se i na spokojenost se sexuálním životem a na možné potíže, eventuálně informovat klienty o tom, jak může abstinence od drog sexuální život ovlivnit. V sexuologické praxi by pak bylo jistě užitečné nezapomínat na možný vliv některých drog na sexualitu a její prožívání a na skutečnost, že jejich dlouhodobé užívání může být hlavní příčinou mnoha sexuálních poruch.

ZÁVĚR

Na základě získaných výsledků tedy lze konstatovat tyto hlavní rozdíly mezi skupinami uživatelů pervitinu a Subutexu a rozdíly obou skupin ve srovnání s obecnou populací:

- 1. Muži užívající pervitin uvádějí celoživotně více sexuálních partnerek a více partnerek náhodných než respondenti ze subutexové skupiny.**
- 2. Respondenti z obou skupin zahajují pohlavní styky o několik let dříve než muži z obecné populace a realizují většinou první soulož s náhodnou partnerkou.**
- 3. Muži užívající pervitin jsou spokojenější se svým sexuálním životem než muži užívající Subutex.**
- 4. V souvislosti s užíváním drogy uvádějí muži ze subutexové skupiny častěji zhoršení kvality sexuálního života než muži ze skupiny pervitinové.**
- 5. Mezi oběma skupinami nebyl zjištěn významný rozdíl v sexuální aktivitě (frekvenci sexuálních vybití).**
- 6. V souvislosti s užíváním drogy se u většiny mužů ze subutexové skupiny potřeba sexuálního vybití snížila, u uživatelů pervitinu se buď nezměnila nebo se dokonce zvýšila.**
- 7. Ač uživatelé pervitinu často uváděli, že se jejich sexuální život změnil s drogami k lepšímu, shodně s uživateli Subutexu vnímají většinou orgasmus jako horší nebo stejný jako před zahájením užívání drogy.**
- 8. Uživatelé pervitinu uvádějí dobu predehry i soulože delší než před užíváním drog. Naproti tomu u uživatelů Subutexu se doba obou těchto sexuálních aktivit v souvislosti s užíváním drog spíše zkrátila.**

LITERATURA

- 1. Becker, J. B.:** Drugs and male sexual behavior. (<http://www.umich.edu/~psycours/531/becker.chapter5.htm>, 19.10.2007).
- 2. Empelen van, P., Kok, G., Jansen, M. W. J., Hoebe, C. J. P. A.:** The additional value of anticipated regret and psychopathology in explaining intended condom use among drug users. *AIDS Care*, 13, 2001, pp. 309-318.
- 3. Herold, E. S., Mewhinney, D. M.:** Gender differences in casual sex and AIDS prevention. *Journal of Sex Research*, 30, 1993, pp. 36-42.
- 4. Hunt, M.:** Sexual behavior in the 70s. Playboy Press, Chicago, 1974.
- 5. Inciardi, J. A.:** Crack, crack house sex, and HIV risk. *Archives of Sexual Behavior*, 24, 1995, pp. 249-269.
- 6. Kalichman, S. C., Heckman, T., Kelly, J. A.:** Sensation seeking as an explanation for the association between substance use and HIV-related risky sexual behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 25, 1996, pp. 141-154.
- 7. Levitt, E. E.:** Estimating the duration of sexual behavior: A laboratory analog study. *Archives of Sexual Behavior*, 12, 1983, pp. 329-335.
- 8. Michael, R. T., Gagnon, J. H., Laumann, E. O., Kolata, G.:** Sex in America. Little Brown, Boston, 1994.
- 9. Miller, M., Neaigus, A.:** Sex partner support, drug use and sex risk among HIV-negative non-injecting heroin users. *AIDS Care*, 14, 2002, pp. 801-813.
- 10. Molitor, F.:** Methamphetamine use and sexual and injection risk behaviors among out-of-treatment injection drug users. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, Aug. 1999 (www.findarticles.com, 21. 9. 2006).
- 11. Rhodes, T., Stimons, G.:** The rapid assessment and response guide on substance use and sexual risk behaviour (SEX-RAR). WHO/PSA, Ženeva, 1998.
- 12. Scivoletto, S., Tsuji, R. K., Abdo, C., Gattaz, W. F.:** Use of psychoactive substance and sexual risk behavior in adolescents. *Substance Use and Misuse*, 37, 2002, pp. 381-398.
- 13. Spira, A. et al.:** AIDS and sexual behavior. Avebury, Ashgate, 1994.
- 14. Weiss, P., Zvěřina, J.:** Sexuální chování obyvatel ČR III. DEMA, Praha, 2004.
- 15. Wellings, K., Field, J., Johnson, A., Wadsworth, J.:** Sexual behaviour in Britain: The national survey of sexual attitudes and lifestyles. Penguin, Harmondsworth, 1994.
- 16. www.drogovaporadna.cz**, 15. 10. 2007.
- 17. <http://www.drogovaporadna.cz/rubrika.php?rubrika=58>**, 15. 10. 2007.
- 18. www.idmu.co.uk/opiatesex.htm**, 19. 10. 2007.

*Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D.
Sexuologický ústav 1. LF UK a VFN
Apolinářská 4
128 00 Praha 2*